

Handläggare
Karin Pettersson
Havsmiljöenheten
karin.pettersson@havochvatten.se

Datum 2024-06-11

Dnr 03038–2023

Tryck här för att ange mottagare.

Sammanfattning av remissvar på remiss om ändring i föreskrifterna HVMFS 2012:18

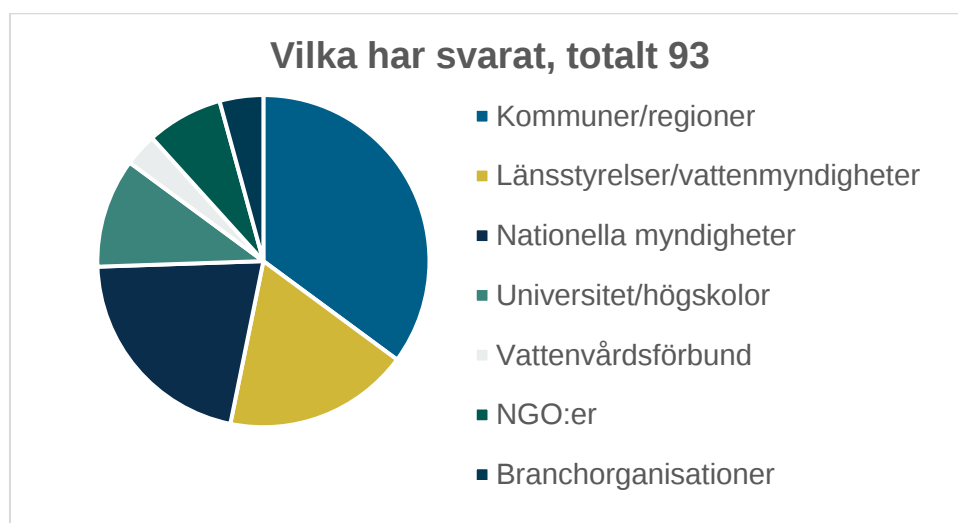
Nedan finns en sammanställning av synpunkter som inkom på remiss om ändring i föreskrifterna HVMFS 2012:18, en del i genomförandet av havsmiljöförordningen.

Samrådet pågick från 16 oktober 2023 till 1 mars 2024. Ett separat samråd om havsbottnens integritet, deskriptor 6 samt bentiska livsmiljöer, deskriptor 1 pågick under perioden 11 januari–31 mars 2024. På Havs- och vattenmyndighetens webbplats finns ändringsföreskrifterna HVMFS 2024:11, en konsoliderad version av föreskrifterna relaterad information.

Generellt

Havs- och vattenmyndigheten tackar för alla de svar som inkommit och bidragit till utveckling av föreskrifterna. Sammanlagt 93 remissinstanser har svarat varav 59 lämnat yttrande och 34 meddelat att de avstår från att yttra sig. Av de som lämnat yttrande så är det 36 som tillstyrker eller inte har någonting att erinra mot förslaget, samtidigt som de lämnar vissa synpunkter på detaljutformningen och totalt 73 synpunkter är allmänt positiva. Vissa sektorsmyndigheter har också angett att de begränsat sitt yttrande till de delar som de bedömer vara deras sakområde. Två remissinstanser tillstyrker inte delar av förslagen, men utifrån olika utgångspunkter. Dessa redogör vi för mera i detalj för under rubriken bilaga 2 nedan.

Fördelningen mellan olika typer av remissinstanser som svarat framgår av figur 1.

Figur 1. Fördelning mellan olika typer av remissinstanser som svarat

I några svar framförs att föreskrifterna är svåra att förstå eftersom det för djupare förståelse kräver läsning på olika platser och i olika dokument. Det finns också andra remissinstanser som istället anser att föreskrifterna är tydliga och välformulerade.

HaV:s svar: Dessa synpunkter tar vi med oss men vi kommer inte nu att ändra upplägget av föreskrifterna. vi hoppas kan underlätta. Vi har valt att inte ha med alla detaljer kring metoder och tröskelvärden i föreskrifterna eftersom det skulle innebära att de blev avsevärt längre och som vi bedömer mera svårlästa. I slutversionen kommer det också att finnas länkar direkt till indikatorfaktabladen och faktabladen för god miljöstatus i föreskrifterna vilket också kan underlätta.

Det har också kommit in många synpunkter i form av frågor och kommentarer som rör tillämpningen av föreskrifterna, skillnaden mellan bilaga 2 och bilaga 3 till föreskrifterna och betydelsen av att det görs en statusklassning i kustvatten som har ett visst ämnesmässigt överlapp med vattenmyndigheternas statusklassning. Även komplexiteten i föreskrifterna och kopplingen till fiskelagstiftning tas upp.

HaV:s svar: Dessa synpunkter leder i de flesta all inte till någon ändring i föreskrifterna, men vi har identifierat ett behov av vägledning kopplat till föreskrifterna. HaV kommer att inleda detta arbete senare i år. Troligen kommer vägledningen att utvecklas successivt med början i de delar där vi ser de största behoven.

Försvarsmakten har identifierat inom vilka tematiska områden de föreslagna ändringarna i förlängningen kan få betydelse vid försvarsmaktens tillståndsprövningar och anmälningsärenden samt tillsyn av deras miljöfarliga verksamhet genom tillämpning av bland annat 5 kap. miljöbalken (1998:808). De förstår att det föreligger ett behov av att anpassa den nationella lagstiftningen så att de överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU och genomförandet av havsmiljödirektivet. De påpekar vidare att den möjlighet till undantag från tillämpningen av havsmiljödirektivet avseende verksamheter vars enda syfte är försvar eller nationell säkerhet dock inte har implementerats i den svenska lagstiftningen och att föreskriftsändringarna påkallar ett ökat behov av att undantag från tillämpningen av havsmiljödirektivet avseende verksamheter vars enda syfte är försvar eller nationell säkerhet implementeras i den svenska lagstiftningen.

HaV:s svar: Havs- och vattenmyndigheten har förståelse för Försvarsmaktens behov och är medvetna om att direktivets artikel 2.2 som undantar verksamhet vars enda syfte är försvar eller nationell säkerhet från direktivets tillämpning inte uttryckligen har införts i svensk reglering. Vill Försvarsmakten att detta ändras bör man vända sig till Regeringen direkt.

Många synpunkter och frågor, totalt 46 stycken, handlar om sådant som inte direkt påverkar föreskrifterna, utan rör en annan del av förvaltningscykeln eller andra regelverk som HaV har ansvar för. Det gäller till exempel behov av utökad eller ändrad övervakning, synpunkter som i grunden rör bedömningsgrunderna för vattenförvaltningen i HVMFS 2019:25 eller tillämpning av fiskelagstiftning.

HaV:s svar: Vi tar till oss dessa synpunkter inom relevant område men de påverkar inte innehållet i föreskrifternas bilaga 2. Vissa synpunkter kommer vi dock att ha med oss i arbetet med ändringar i bilaga 3 (miljökvalitetsnormer med indikatorer) som pågår och kommer att remitteras senare under 2024.

En del synpunkter gäller påpekanden av redaktionell karaktär.

HaV:s svar: Dessa är vi tacksamma för och ändringar som innebär rättningar eller bidrar till klarspråk kommer att göras.

Paragrafdelen

Tre synpunkter har framförts om definitioner. Den ena gäller otydligheter i de ändringar som gjorts i definitionen av bedömningsområde. Den andra gäller att definitionen av population är svår att förstå. Den tredje innehåller önskemål om att fler begrepp, bland annat kriterium, ska definieras.

HaV:s svar: Rubriken Definitioner ändras till Termer och begrepp. Beskrivningen av bedömningsområde förtydligas och beskrivningen av population ändras. Dessutom läggs en beskrivning av kriterium, Bonnavalet och Köpenhamnsavtalet till.

Bilaga 1 (kartor)

Flera svar är positiva till den uppdaterade kartbilagan, inga invändningar har framförts.

Bilaga 2

Tabell 1. Tabellen visar fördelning av synpunkter mellan ämnesområden och hur många ändringar som synpunkterna lett till. Observera att synpunkterna inte är unika utan samma eller liknande synpunkt kan ha kommit flera gånger och att synpunkterna som rör biologisk mångfald har delats upp i en underindelning.

Temaområde	Antal synpunkter	Antal synpunkter	Antal ändringar i föreskrifterna
D1 Biologisk mångfald		130	
Däggdjur	65		10
Fisk	26		2
Fåglar	9		0
Pelagiska livsmiljöer	11		2
Övrigt	19		
D2 Främmande arter		16	0
D3 Kommersiellt nyttjade fisk/skaldjur		21	4
D4 Näringsvävar		9	0
D5 Övergödning		38	5
D6/D1 Havsbottens integritet/livsmiljöer		39	1
D8 farliga ämnen		20	5
D9 Farliga ämnen i livsmedel		9	3
D10 Marint skräp		21	3
D11 Undervattensbuller		28	0
Totalt antal på ämnesområdena		331	35

Flera påpekar en otydlighet i inledningen av bilaga 2 för kriterier som det inte finns indikatorer för.

HaV:s svar: I föreskrifterna är detta aktuellt för endast två kriterier, D1C5 och D10C2. Texten ändras så att det blir tydligt att det endast gäller dessa kriterier tills det finns tillhörande indikatorer och att det är en beskrivning som ska göras istället för bedömning. Anledningen till att en beskrivning görs är främst rapporteringen till EU-kommissionen.

När det gäller definitionerna av god miljöstatus har flera remissinstanser framfört att det kan vara svårt att förstå definitionerna och att det kan vara otydligt exakt hur sammanvägningen sker för att bedöma god miljöstatus. Detta gäller speciellt för artgruppen säl (deskriptor 1), övergödning (deskriptor 5) och havsbottnens integritet (deskriptor 6).

HaV:s svar: Vi har förståelse för att det är svårt att utläsa exakt hur bedömningen görs av dessa beskrivningar då det är många steg och många parametrar i bedömningen. För att vara tydliga och transparenta kommer vi att ta fram särskilda faktablad som beskriver bedömningen av god miljöstatus för dessa tre områden och det kommer att länkas till dessa i beskrivningen av god miljöstatus i föreskrifterna. På sikt är det möjligt att fler sådana faktablad tas fram inom andra deskriptorer där behov identifieras.

Det har framförts många detaljsynpunkter och frågor om indikatorerna.

HaV:s svar: Många av dessa synpunkter leder till att ändringar görs i indikatorfaktabladens mera detaljerade avsnitt, men inte i föreskrifterna. Skälet är att inte tynga föreskrifterna med för mycket detaljer. Ändringar görs till exempel i den fördjupade metodbeskrivningen eller i bakgrunden till tröskelvärde.

Deskriptor 1

Fåglar

De flesta synpunkterna om bedömning av fåglar kommer från Birdlife Sverige, men även några länsstyrelser framför synpunkter.

En synpunkt gäller att definitionen av god miljöstatus bör höjas när det gäller gränsen för antal fågelarter i varje grupp som behöver klara tröskelvärden från 75 % till 80 % och därmed använda samma procentsats som för fisk.

HaV:s svar: Gränsen 75 % är överenskommen inom expertgruppen JWG Birds (en gemensam grupp mellan Helcom, Ospar och ICES) och ingår även i den EU-gemensamma vägledningen för bedömningen enligt havsmiljödirektivet. Vi kommer därför inte att ändra denna gräns. En höjning av tröskelvärde har ingen effekt på bedömningsresultatet. Dessutom är det viktigt att beakta att för artgrupper som innehåller mindre än fem arter, gäller att känsligast art styr bedömningen.

Synpunkter har också framförts om att indikatorer för migrerande fåglar bör tas fram, bland annat utifrån att det kan vara viktigt i samband med vindkraftsetablering.

HaV:s svar: Vi ser inte att det idag finns tillräckligt underlag för en indikator enligt förslaget, men det är något vi tar med oss inför kommande bedömningar. Arbete pågår inom de regionala havsmiljökonventionerna, Helcom och Ospar, för att förbättra dataunderlaget angående migrerande fåglar.

Bifångst av fåglar är ytterligare något som det framförts synpunkter om att det bör finnas indikatorer för. Kraven finns i såväl kommissionsbeslutet om god miljöstatus som i regleringar kopplade till den gemensamma fiskeripolitiken.

HaV:s svar: Vi är medvetna om att även bifångst av fåglar ska ingå i föreskrifterna, men bland annat brist på data på bifångst har ännu inte gjort det möjligt att införa någon indikator. Genomförande av kontrollförfordningen pågår och kommer förhoppningsvis att avhjälpa bristerna inför kommande bedömningar.

Däggdjur

Utifrån flera synpunkter som framförts kommer ett särskilt faktablad för god miljöstatus att tas fram för artgruppen sälar.

HaV:s svar: Vi gör detta för att vara tydliga och transparenta med hur bedömningen görs och det kommer att länkas till detta i beskrivningen av god miljöstatus i föreskrifterna. Det är viktigt att beakta att bedömningen av säl grundar sig på en analys av arterna inom region Östersjön och delregion Nordsjön och tas fram inom de regionala havskonventionerna Helcom och Oskar, Bedömningen inkluderar även förhållanden utanför svenskt vatten och återspeglar sälarnas utbredningsområde och migrationsmönster som är större än svensk ekonomisk zon.

Många remissinstanser har lämnat synpunkter på de nya indikatorerna om bifångst av sälarna och att ytterligare två populationer av tumlare lagts till i bifångstindikatorn för tumlare. Jordbruksverket avstyrker de nya indikatorerna om bifångst av säl med hänvisning till att det inte utretts tillräckligt vilka konsekvenser det får för fisket. Länsstyrelserna med flera välkomnar istället de nya indikatorerna men anser att tröskelvärdena, speciellt för tumlare, tillåter för stor bifångst. Flera länsstyrelser påtalar också problemet med att modellerna tar fram ett värde för den högsta tillåtna mänskligt orsakade dödligheten som kan tillåtas utan att hota arten/populationen och dess långsiktiga livskraft. Värdet som modellen tar fram inkluderar alltså mortalitet orsakad genom bifångst, jakt och annan mänskligt orsakad mortalitet som inte är klarlagd (till exempel hos strandade djur.

HaV:s svar: HaV bedömer att framför allt antalet säl som dödas genom jakt (skydds- eller licensjakt) måste påverka hur många arter som får bifångas utan att hota populationens långsiktiga livskraft. Detta gör att till exempel beslutad jaktkvot på något sätt måste avspeglas i tröskelvärdet. Tröskelvärdet ändras därför och även metodbeskrivningen och indikatornamnet uppdateras. Vi kommer däremot inte i nuläget att ändra de värden som anges utan bara förtydliga vad som ingår i värdet. När det gäller synpunkten att indikatorerna om bifångst för säl inte bör införas så anser HaV att fisket kommer att påverkas först när en bedömning kan göras, vilket ännu inte är fallet. I nuläget kan vi, baserat på senaste populationsmodeller, definiera hur stor andel av nuvarande population som får dödas på grund av mänskliga aktiviteter utan att äventyra populationens långsiktiga överlevnad. Konsekvenser för näringen beror på avståndet till detta tröskelvärde och hur stort åtgärdsbehovet visar sig vara. Åtgärdsbehovet kan definieras när pålitliga data om bifångade säl i relevanta redskap finns. Krav att övervaka bifångst finns sedan tidigare via art- och habitatdirektivet och det är obligatoriskt i kommissionsbeslutet om god miljöstatus.

Flera instanser har lämnat synpunkter på indikatorerna för gråsäl och då främst indikator 1.2C om abundans av gråsäl. Framför allt ifrågasätts tröskelvärdena och om det är rimligt att populationen

som uppfattas vara stor ska fortsätta att växa och det finns frågor kring ekosystemets bärförmåga.

HaV:s svar: HaV har inte i denna remiss föreslagit några ändringar i tröskelvärden annat än förtydliganden och synpunkterna leder därför inte till några ändringar i föreskrifterna.

Tröskelvärdena vi använder är överenskomna med andra länder inom Helcom och det förväntas att Sverige använder dessa. Dessa värden bygger på principerna i en rekommendation från Helcom från 2006 och förvaltning av sälpopulationerna (Helcom rekommendation 27/28–2). Det är möjligt att denna rekommendation behöver ses över och att initiativ till detta kan övervägas i det regionala arbetet inför nästa bedömning. Vissa klargöranden kommer också att finnas i faktabladet för god miljöstatus som tas fram (se ovan).

Synpunkter har framförts på formuleringen av tröskelvärdet för abundansen av nordsjöpopulationen av tumlare då det finns risk att det misstolkas.

HaV:s svar: Vi gör ett tillägg till tröskelvärdet så att det blir tydligt att baslinjen från 1998 inte heller får underskridas.

Några remissinstanser har ifrågasatt viktningen av de två demografiska indikatorerna (dräktighetsfrekvens och späcktjocklek) för gråsäl i kriterium D1C3 där vi föreslagit en ändring som innebär att endast en av indikatorerna behöver klara sitt tröskelvärde.

HaV:s svar: HaV väljer att dra tillbaka detta förslag, bland annat för att se över hela bedömningen av gråsäl inför nästa bedömning.

Synpunkter har framförts om ytterligare uppdelning av knubbsälspopulationerna.

HaV:s svar: En eventuell uppdelning är ett pågående arbete inom Helcom och beroende slutsatserna där kan en uppdatering vara aktuell inför nästa bedömning.

Fisk

Flera remissinstanser lämnade positiva kommentarer om att flera kustfiskarter ingår i bedömningen av Östersjön och att indikatorn för storleksfördelning 1.3E införs.

Sänkningen av gränsen för god miljöstatus från 90 % till 80 % för antalet fiskarter i varje grupp som ska klara sina tröskelvärden ifrågasätts, framför allt eftersom det inte förklarades i remissen.

HaV:s svar: Vi beklagar att motiveringen till sänkningen inte fanns med i remissen. Sänkningen av gränsen för god miljöstatus är en anpassning till den EU-gemensamma vägledningen för bedömning och innebär att bedömningarna blir mera samordnade med andra länder. Ändringen innebär också en harmonisering mellan artgrupperna. För de pelagiska och demersala artgrupperna är gränsen 80 %. Det ska inte tolkas som en minskning i ambitionsnivå. Viktig är också att beakta, som även gjordes i föregående bedömning, att om det finns mindre än fem arter i artgruppen, så tillämpas principen att känsligast (eller sämst bedömning) styr. Detta gäller för de flesta kustvattentyper. Tröskelvärdet av 80 % ligger inom spannet (60–80 %) som ICES rekommenderar.

Det har också framförts synpunkter om att det bör införas en bifångstindikator även för fisk.

HaV:s svar: För motivering av varför det inte skett se under fågel.

Flera remissvar framför synpunkter på indikatorn 1.2K om känsliga fiskarter. Flera är positiva till att indikatorn införs men frågor ställs om urvalet av arter.

HaV:s svar: Urvalet av arter grundas på beslut inom Ospar och en överenskommen definition av vad en känslig art är (se Ospar QSR 2023 <https://oap.ospar.org/en/ospar-assessments/quality-status-reports/qsr-2023/indicator-assessments/recovery-sensitive-fish-species/>). Ingen ändring kommer att göras i indikatorn.

Deskriptor 2

För bedömningen av främmande arter anser flera instanser i sina remissvar att bedömningsområdena Västerhavet och Östersjön är för stora för att god miljöstatus någonsin ska kunna nås. Dessutom skulle mindre bedömningsenheter leda till bättre insyn i spridningsvägar och tillåta mer effektiva lokala åtgärder.

HaV:s svar: Bedömningsområdena är en anpassning till kommissionsbeslutet om god miljöstatus och den EU-gemensamma vägledning om bedömning.

Flera instanser saknar också bedömning av redan etablerade arter samt önskar utökad övervakning och uppdaterade övervakningsmetoder, till exempel teknik med eDNA.

HaV:s svar: Metoder för övervakning hör till en annan del av förvaltningscykeln och vi noterar synpunkten inför kommande uppdateringar. Redan etablerade arter bör inte vara fokus i bedömningen av god miljöstatus då nyintroduktion är det som främst kan härledas till olika belastningar.

Det finns också frågor om varför vi inte använder de övriga två kriterierna som finns i kommissionsbeslutet om god miljöstatus.

HaV:s svar: Att kriterierna D2C2 och D2C3 inte ingår beror främst på att dessa kriterier inte är obligatoriska.

Deskriptor 3

Många remissinstanser är positiva till införandet av kriteriet D3C3 om ålders och storleksstruktur och indikatorn om åldersstruktur även om brister också påpekas, till exempel att storleksstruktur inte ingår. Flera är också positiva till utförligare metodbeskrivning på indikatorerna 3.1A och 3.2A och att tröskelvärde lagts till för populationer där referenspunkter för FMSY saknas.

En remissinstans är kritisk till att 6-årsmedelvärden används för att bedöma indikatorerna då de inte anser att det speglar naturliga fluktuationer i populationerna.

HaV:s svar: Att bedömningen görs för en sexårsperiod istället för på ett år är dels en anpassning till bedömningen av övriga deskriptorer, dels en anpassning till den EU-gemensamma vägledningen där bedömning under en sexårsperiod förordas. Det görs för att inte riskera att göra bedömning utifrån ett enskilt år som är särskilt bra eller särskilt dåligt och för att syftet med bedömningen enligt havsmiljöförordningen är ett annat, nämligen att bedöma status för alla delar av ekosystemet. De årliga bedömningarna finns dessutom tillgängliga från ICES för intresserade.

En remissinstans har påpekat att definition av god miljöstatus otydlig.

HaV:s svar: Beskrivningen av god miljöstatus förtydligas.

Flera synpunkter gäller att begreppen bestånd och population blandas.

HaV:s svar: I kommissionsbeslutet om god miljöstatus anges under deskriptor 3 under rubriken "specifikationer och standardiserade metoder för övervakning och bedömning" punkt 3 att begreppet populationer ska läsas som begreppet bestånd i den mening som avses i den gemensamma fiskeripolitiken (EU) nr 1380/2013. Denna definition är också införd i föreskrifterna, men oavsiktligt förekommer användning av begreppet bestånd. Bestånd byts därför genomgående ut mot population i föreskrifterna.

Hänvisning till kustfiskövervakning tas också bort från indikatorerna 3.1A och 3.2A då resultat från denna inte används i bedömningen av dessa indikatorer.

Deskriptor 4

Det har kommit flera förslag på förbättringar av bedömning av näringsvävar bland annat genom att inkludera fler arter av fisk eller ta fram tröskelvärden för flera bedömningsområden för djurplankton. Även önskemål om att indikatorn 4.2A ska gälla även för västkusten har förts fram.

HaV:s svar: Att bedöma näringsvävar är ett område som fortfarande håller på att utvecklas och bedömningsmetoderna är inte färdiga. Vissa av förslagen kan vi ha med oss i den utveckling som kommer att fortsätta kommande år. Ett förslag till förenklad skrivning i metoden på 4.2A har vi tagit till oss och gör en ändring. Ett fel i beskrivningen av en del av tröskelvärdet har också påpekats och ändring görs.

Deskriptor 5

Flera remissinstanser var positiva till de förändringar som gjorts för ökad tydlighet i metodbeskrivningarna för kustvattenindikatorerna och att tröskelvärden lagts till för ytterligare bedömningsområden i vissa indikatorer. Flera samrådsinstanser efterfrågade ökade tydlighet i hur indikatorbedömningarna sammanvägdes för att bedöma miljöstatus. Det fanns även frågor kring skillnaden i bedömningsmetod mellan Västerhavet och Östersjön.

HaV:s svar: Som nämnts ovan kommer vi, för att vara tydliga och transparenta, ta fram ett särskilt faktablad som beskriver bedömningen av god miljöstatus för denna deskriptor och det kommer att länkas till detta i beskrivningen av god miljöstatus i föreskrifterna.

Flera remissinstanser uttryckte missnöje eller förvirring över bedömningen i kustvatten och koppling till den bedömning som görs av vattenmyndigheterna som görs på en finare skala. Det påpekas bland annat att "hotspots" för god eller sämre status späds ut och inte blir synligt. Andra frågor ställs också kring vilken bedömning som gäller till exempel vid en tillståndsprövning.

HaV:s svar: Hur bedömning ska göras styrs av kommissionsbeslutet (EU) 2017/848. Enligt detta ska vi använda samma tröskelvärden i kustvatten som i vattenförvaltningens kustvattenbedömning men det finns ingen vägledning om aggregeringsmetod. För att hålla processen så enkel som möjligt har bedömningsresultat från senaste klassningen inom vattenförvaltningen använts, men istället för över 600 vattenförekomster har medelvärden byggts

för varje av de 27 kustvattentyperna. Detta för att undvika duplicering av arbetet inom vattenförvaltningen. När det gäller bedömning som ska användas vid tillståndsprövning som rör en vattenförekomst anser HaV att det är självklart att det är den som är gjord på en finare skala som ska användas i de fall Hav:s bedömning bygger på den bedömningen.

Flera instanser var skeptiska till statusbedömningen i Bottenviken. Dessutom tyckte flera att tröskelvärdena var för stränga. Andra kommentarer handlade om problem med både klorofyll och siktdjup som övergödningsindikator i Bottenviken.

HaV:s svar: Problemet med siktdjup i detta område är välkänt och hanteras genom att vikta ner siktdjupet som variabel i den samlade bedömningen. Hur detta sker kommer att synas tydligt i faktabladet om god miljöstatus som tas fram. Klorofyll är mer problematisk eftersom forskning nu tyder på att förändringar i organisk kolbelastning och ljusklimatet gör att samma mängd växtplankton innehåller mer klorofyll. Ett förslag var att använda biovolym även i utsjön. HaV har beställt utredningar kring kolbelastningen från land samt modellering av organiskt kol i kustzonen medan EcoChange-forskare genomför grundforskning för att belysa förändringar och mekanismer i pelagialen. HaV fortsätter att bevaka frågan om förändringar tillsammans med våra grannländer inom Helcom. Tröskelvärdena som har tagits fram inom den regionala samordningen (Helcom) syftar till att skapa en Östersjön utan övergödning. Det är möjligt att Bottenviken tål en högre närsaltsbelastning utan allvarliga konsekvenser – dock talar minskande syrehalter och ökning i det begränsande näringsämnet emot detta. Bottenviken är en del av Östersjön och förhöjda näringsämnena, för höga klorofyllhalter och sjunkande syrehalter är varningar att tillståndet är inte är vad det bör vara. Därför görs inga ändringar i tröskelvärdena nu.

Ett antal skrivfel eller text som saknas har påpekats och ändringar görs därför i tröskelvärde för indikator 5.3A och metodbeskrivning i 5.2A. Dessutom kompletteras indikator 5.3A med hänvisning till ytterligare en övervakningsmetod och rätt länkar till övervakning läggs in i 5.3B. I 5.3B har också namnen på arter eller grupper uppdaterats.

Deskriptor 6

Flera instanser är överlag positivt inställda till den uppdaterade bedömningen av havsbottnens integritet och den jämförelsevisa förbättringen sen förra cykeln. Att fler påverkansfaktorer än bottentråkning beaktas, samt att den biologiska indikatorn ålgräsängars utbredning tillämpas ses också positivt.

HaV:s svar: Synpunkterna har inte lett till några ändringar i föreskrifterna, förutom en länk till ett faktablad för god miljöstatus, däremot till andra åtgärder som framgår nedan.

Det har också framkommit att flera instanser ser ett behov av ett förtydligande gällande sammanvägningen av kriterier och indikatorer.

HaV:s svar: Som nämnts ovan kommer vi, för att vara tydliga och transparenta, att ta fram ett särskilt faktablad som beskriver bedömningen av god miljöstatus för denna deskriptor och det kommer att länkas till dessa i beskrivningen av god miljöstatus i bilaga 2 del A i föreskrifterna.

En del instanser anser dock att huvudsakliga livsmiljötyper är en för grov indelning för bedömning och är oroliga för att biologiska naturvärden missas i bedömningen. En långsiktig satsning på miljöövervakning av utbredningen av biologiska livsmiljöer efterfrågas också.

HaV:s svar: Vi är medvetna om att det är en risk att habitat inte vägs, men bedömningen bygger på vad som för tillfället är bästa möjliga underlag. Ett uppdaterat miljöövervakningsprogram tillhör en annan del av cykeln, men vi ska ha detta i åtanke inför kommande processer.

En instans ifrågasätter tröskelvärde för fysisk störning på 5 %, då vattenförvaltningens bedömningsgrunder tillåter en störning på 15 % och en jämkning efterfrågas.

HaV:s svar: Då den totala störning enligt det EU-gemensamma tröskelvärde ska understiga 25 % anser vi att 5 % är rimligt för fysisk störning då andra påverkansfaktorer är beständiga. En jämkning med vattenförvaltningen är önskvärd, men det pågår också en process för att uppdatera HVMFS 2019:25, så att ange en annan nivå i havsmiljöföreskrifterna är inte aktuellt i nuläget.

Formuleringen "potentiell påverkan" ifrågasätts och förklaring efterfrågas.

HaV:s svar: Vår bedömning bygger på modellerad påverkan, och därav använder vi termen "potentiell påverkan". Detta förtydligas i faktabladet 6.3A i avsnittet om bedömningens tillförlitlighet.

En instans föreslår fortsatt dialog för att jämkar arbetet mellan havsmiljödirektivet och vattendirektivet, då liknande bedömningar görs för överlappande områden, men med olika bedömningsgrunder.

HaV:s svar: Arbetet med direktiven är i olika faser av sina bedömningscykler och innehåller vissa skillnader. Detta försvårar harmonisering mellan direktiven, men dialogen kommer att fortsätta.

För indikator 6.5A, om ålgräsängars utbredning, har det ifrågasatts varför indikatorn endast appliceras i Västra Götalands län då ålgräs finns i betydligt fler områden.

HaV:s svar: Anledningen till detta är att indikatorn bygger på historiska mätningar, och tillräckligt dataunderlag för detta finns endast i detta område enligt den expert som tagit fram underlaget till indikatorn. Mera information finns i en rapport som kommer att publiceras och efter publicering kan refereras i indikatorfaktabladet.

Det har också uppkommit frågor om hur vi skiljer på antropogen och naturlig påverkan på havsbottnarna, hur vi kommer att följa upp påverkansgraden och varför vi anser att tillförlitligheten i vår bedömning är låg.

HaV:s svar: Påverkan på havsbottnens integritet som ligger till grund för vår bedömning är modellerad utifrån kända påverkanstryck och är baserad endast på antropogena faktorer. Därmed ingår inte naturlig påverkan på havsbottnarna i bedömningen. Uppföljningen kommer också att kräva modellering, och det är också därför vi bedömer att tillförlitligheten som bäst är måttlig till låg.

Deskriptor 8

Flera synpunkter har kommit i relation till kriterium D8C1 om farliga ämnen. Bland annat har kriteriet delvis misstolkats vad gäller innebörden när det gäller hänvisningen till vattenförvaltningens föreskrifter HVMFS 2019:25 och tolkning har gjorts att alla så kallade "särskilda förorenande ämnen" skulle ingå i bedömningen enligt havsmiljöförordningen.

HaV:s svar: Vilka ämnen som ingår framgår av indikatorerna 8.1A och 8.1B. För att förtydliga så justerar vi formuleringen av kriteriet.

Synpunkter har framförts om att fiskhälsa borde ingå i större utsträckning.

HaV:s svar: Metodiken för bedömning av biologiska effekter av farliga ämnen är under utveckling och det är möjligt att fiskhälsa i framtiden kan ingå. Dock kan flera av fiskhälsovariablerna påverkas av andra faktorer än exponering för farliga ämnen, t.ex. födotillgång och vattentemperatur, vilket försvårar tolkningen av data och därmed nyttan av att inkludera fiskhälsa som indikator i bedömningen av farliga ämnen.

Det finns önskemål om att ytterligare ämnen borde ingå liksom att tröskelvärde för koppar borde sänkas till det värde som Helcom antagit.

HaV:s svar: Orsaken till att det nya värdet för koppar inte används och att fler ämnen inte ingår är att ämnena och tröskelvärdena i havsmiljöföreskrifterna är kopplade till de föreskrifter som används inom vattenförvaltningen (HVMFS 2019:25). Skälet är att det framgår av kommissionsbeslutet (EU) 2017/848 om god miljöstatus som vi följer när det gäller att beskriva god miljöstatus. Där framgår det under kriterium D8C1 att vi i kust- och territorialvatten inte ska överskrida de värden som bestämts enligt vattendirektivet. Orsaken till detta är att undvika dubbelreglering. För Sveriges del finns värdena och ämnena som bestämts enligt vattendirektivet i HVMFS 2019:25. Från dessa har vi gjort ett urval av ämnen som mäts i sediment eller biota och är relevanta i marin miljö. Slutsatsen är alltså att när vattenförvaltningens föreskrifter HVMFS 2019:25 ändras så kommer de värdena att tillämpas även i bedömningen enligt havsmiljöförordningen.

Deskriptor 9

Flera remissinstanser har lämnat liknande synpunkter på ändringarna i indikator 9.1A. Till exempel välkomnar flera att värdena för PFAS från EU:s uppdaterade livsmedelsförordning (EU) 2023/915 förs in, samtidigt som det föreslås att inte bara summan av de olika föreningarna förs in utan också de individuella värdena för PFAS4. En remissinstans anser också att värdena är för höga och bör halveras.

HaV:s svar: HaV ändrar tröskelvärdena genom att föra in alla värdena för PFAS4. Däremot anser vi inte att vi har grund för att tillämpa andra värden än det som finns i EU-förordningen. Vi är medvetna om att dessa värden satts utifrån ALARA-principen som är en avvägning mellan att minska halten föroreningar samtidigt som tillgången på livsmedel inte riskeras, se indikatorfaktabladet 9.1A för en närmare beskrivning av vad tröskelvärdena representerar.

I indikator 9.1A påpekas att det finns två olika tröskelvärden för kvicksilver i sill/strömming.

HaV:s svar: Det är en felskrivning som gjort att sill/strömming finns med två gånger. Detta korrigeras i föreskrifterna.

Utifrån synpunkterna har vi också gjort en justering i metodbeskrivningen så att det blir tydligare att när det gäller dioxiner, dioxinlika PCB och icke-dioxinlika PCB i Östersjön så bygger vår bedömning på Livsmedelsverkets bedömning.

Deskriptor 10

Synpunkter har framförts om att kriterium D10C1 behöver förtydligas när det gäller vad som ingår.

HaV:s svar: Ett förtydligande görs om att mikroskräp inte ingår i kriterium D10C1. En felaktig hänvisning till en tabell som inte finns i indikator 10.1B om skräp på botten tas också bort.

Många har reagerat på ändringen av tröskelvärde för skräp på botten och framför allt konsekvenserna av det.

HaV:s svar: Efter att ha tagit del av remissinstansernas synpunkter samt diskuterat med ledande experter inom området har HaV beslutat att behålla nuvarande lydelse för tröskelvärde. Det innebär att det fortsatt krävs en nedåtgående trend i mängden skräp för att tröskelvärde ska klaras. Därför har bedömningen för Västerhavet gällande skräp på havsbotten nu ändrats till att tröskelvärde inte nås. Havs- och vattenmyndigheten vill också poängtera att det pågår diskussioner på EU-nivå om hur tröskelvärde ska utformas EU-gemensamt varför det kan komma att ändras inför nästa bedömning.

Det har också ställts frågor om varför "vattnets ytskikt" tagits bort ur kriteriet D10C1.

HaV:s svar: Enligt kommissionens beslut 2017/848 är det inte obligatoriskt för medlemsstaterna att övervaka makroskräp i vattnets ytskikt. Även om det hade varit önskvärt att övervaka och bedöma skräp även i ytvattnet, har Sverige i nuläget inte prioriterat sådan övervakning och därför har det heller inte gjorts en bedömning.

Många synpunkter har framförts om behovet av indikatorer för mikroskräp.

HaV:s svar: Vi är medvetna om detta och det pågår ett arbete inom såväl EU som inom de regionala havskonventionerna Oskar och Helcom för att ta fram indikatorer för att övervaka och bedöma mikroskräp.

Flera remissinstanser undrar varför inte kriterium D10C3 och D10C4 används i Sverige samt varför vi inte mäter skräp i ytvattnet inom ramen för D10C1. Man anser att det inte ger en heltäckande bild av miljöläget om man endast följer situationen på stränder och på havsbotten.

HaV:s svar: Enligt kommissionsbeslutet om god miljöstatus är det inte obligatoriskt för medlemsstaterna att övervaka makroskräp i vattnets ytskikt enligt D10C1. Även om det hade varit önskvärt att övervaka och bedöma skräp även i ytvattnet, har Sverige i nuläget inte prioriterat sådan övervakning och därför har det heller inte gjorts en bedömning. På samma sätt sker det ingen övervakning över de sekundära kriterierna D10C3 (skräp som förtärs av marina djur) och D10C4 (insnärjning etc.), som inte heller är obligatoriska. Det har genomförts undersökningar för att notera skräp ibland annat fiskmagar och i musslor, samt insnärjda sälar. Man har även inom övervakningen av sjöfågelägg undersökt om det förekommer skräp i bon. Men vi har ännu inte identifierat lämpliga indikatordjur i Sverige för att mäta påverkan genom intag eller insnärjning.

Deskriptor 11

Många remissinstanser välkomnar att tröskelvärden för undervattensbuller införs i föreskrifterna samtidigt som flera också påpekar att de är svåra att sätta sig in i. Några efterfrågar också

specifika bullernivåer som tröskelvärden och ställer frågor om vilka arter som ingår i bedömningen.

HaV:s svar: Vi ser att det finns ett behov av ytterligare förklaringar i den detaljerade metodbeskrivningen i indikatorfaktabladen vilket kommer att göras. Däremot görs inga ändringar i föreskriftstexten eller i tröskelvärdena då de bygger på en EU-rekommendation. Eftersom dessa indikatorer är nya är det sannolikt att de förbättras inför nästa bedömning.